

Marksizem kot izključni nauk o družbenem razvoju je bil zavržen z mnogimi argumenti — filozofskimi, sociološkimi, političnimi, gospodarskimi in zgodovinskimi, a najbolj korenito ga je odklonil Karel Čapek ko je spoznal, da v marksistični dialektiki ni sledu ne mesta ljubezni kot odredni dimenziji medčloveških odnosov.

... ko bi imel preročstvo in... vso vednost in... vso vero... ljubezni pa bi ne imel, nisem nič... Ljubezen je potrpljiva, je dobrotljiva... se ne da razdražiti, ne misli hudega; je in veseli krivice, veseli se pa nesnice... Ljubezen nikoli ne mine...
Sveti Pavel...

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Ceprav je v zgodovinsko-političnem kontekstu prve svetovne vojne bil za državno zvezo enakopravnih južnoslovenskih narodov in bi morda bil za poizkus federacije enakopravnih južno-slovenskih držav v sklopu političnih silnic druge svetovne vojne, je Ivan Cankar kateforično odklonil sleherni jugoslovanstvo ker ga je našel v nasprotju s stvarnostjo slovenske narodne biti:

"Kakšno jugoslovanstvo vprašanje v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne obstaja po kulturi, ki je sad večstoletne separatne vzgoje, ... smo si med seboj veliko bolj tuji, nego je naš gorenski, kmet tirolskemu, ali pa goriški vinčar furlanskemu".
Ivan Cankar

ZA 100-LETNICO KANADE

RAZDELITEV NAGRAD NAGRADNEGA TEKMOVANJA „SLOVENSKE DRŽAVE“ IN „SLOVENSKE SOLE PRI MARIJI POMAGAJ“ V TORONTU

V petek 19. maja 1967 je bila zaključna slovesnost slovenske šole pri župniji Marije Pomagaj v Torontu, ki je več let uspešno deluje pod vodstvom njenega ravnatelja č. g. Tometa Zrneca C. M. ter celovnega učiteljskega zbora.

Ob 8. uri zvečer je g. ravnatelj razdelil spričevala vsem navzočim učencem, jih pohvalil in grajal ter dal vzpodbude za nadaljnje uspešno delo.

Uredništvo našega lista, ki ga je zastopal g. V. Mauko, je naprosilo g. ravnatelja za dovoljenje, da razdeli pred razdelitvijo spričeval nagrade vsem onim, ki so se uspešno udeležili nagradnega tekmovanja, ki je bilo razpisano v januarju in februarju številk našega lista. Temu tekmovanju se je pridružil v februarju tudi slovenska šola pri župniji Marije Pomagaj v Torontu. Vsem učiteljem, posebno pa še onim, ki so pomagali pri pregledu nalog in še posebno pa g. ravnatelju č. g. T. Zrnecu C. M. gre zahvala za končni uspeh tega nagradnega tekmovanja. Njih delo in njegov vpliv na šolo sta rodila uspeh, ki ga morda druge slovenske šole po Kanadi ne dosega. Pozna se njih delo in njih močna roka v šoli, ko so znali vcepiti učel se slovenski mladini slovenskega duha in zavesti ter ljubezni do slovenske matere in besede. Za to delo in uspeh izreka uredništvo „Slovenske države“ šoli, ravnatelju in učencem, prav vsem, — posebno pa še onim, ki so se nagradnega tekmovanja uspešno udeležili, naše prigriscne čestitke in zahvalo za opravljeno delo. Naj vse preveva ponos, da so skupno opravili res dobro delo, za katero jim je lahko Mati Slovenija hvaležna. On pa, ki vodi vsa naša dela, pa je lahko zadovoljen s svojimi častili.

Zahvala in vzpodbuda pa tudi onim, ki ne obiskujejo več slovenske šole, ki jim je dala pravega slovenskega duha, kakor tudi onim, ki so se sami v drugih okoliščinah naučili matere govornice.

Kanada je ob svoji 100-letnici lahko ponosna, da ima take vredne državljane slovenskega rodu.

KAJ MI IZ KANADSKE ZGODOVINE NAJVEČ POMENI!

Anica Ovcjak (peta nagrada)

Letos Kanada obhaja stoletnico svoje zveze. Rojstvo naše države je v mojih očeh najbolj važen dogodek v kanadski zgodovini.

Leta 1867 so se združile štiri provinc: Gornja in Spodnja Kanada, Nova Scotia in New Brunswick. Postale so ena država z imenom Kanada. V začetku konfederacija še ni bilo zelo trdna.

Leta 1864 so se zbrali zastopniki sedmih provinc na "Charlottetown Konferenco." Ta konferenca je dala pravico drugim angleškim kolonijam v Severni Ameriki, da se pridružijo konfederaciji. Na konferenci so leta 1864 bili zastopniki iz Gornje in Spodnje Kanade, Nova Scotia, New Brunswick, Prince Edward Island, Newfoundland in Quebec. Na konferenci so izglasovali dvainsedemdeset zakonov, ki so znani pod imenom: British North American Act. Te je dokument po katerem deluje parlament. Na konferenci so tudi dali Gornji Kanadi ime Ontario, Spodnji pa Quebec. Priznali so tudi dva uradna jezika: angleškega in francoskega. Takrat so ustanovili osrednjo vlado v Otawu. Ta vlada je prevzela promet, obrambo, trgovino in finančno za vso Kanado. Tako je Kanada z osrednjo vlado dobila veliko moč.

Prvi državni vladar je bil John A. MacDonald. Z njegovo spretnostjo jo Kanada postala v teku šestih let država od morja do morja. Leta 1890 je Manitoba postala provinca. Naslednje leto se je pridružila British Columbia. Leta 1873 je Prince Edward Island vstopil v konfederacijo. Čez tri leta je železniška proga zvezala Ontario, Quebec in vzhodno provinco. Ta proga se je imenovala "Intercolonial Railway". Leta 1885 je železnica Canadian Pacific povezala British Columbiju s vzhodnimi provincami.

Sir John A. MacDonald je umrl leta 1891. Njegov naslednik je bil Wilfred Laurier. V tistih letih so v Kanado začeli prihajati novi naseljenci v velikem številu. Prebivalstvo Kanade je naraslo. Za njene ljudi je bilo vsega dovolj, ker je Kanada velika — površina 3,851,809 kvadratnih milj, — in ima mnoga naravna bogastva.

1867—1967 sto let napredka Kanade. Moji starši so Slovenci in prišli v Kanado leta 1948.

Kaj mi pomeni slovenski jezik ob stoletnici Kanade

Silvi Ovcjak (prva nagrada)

Kanada, moja lepa in svobodna domovina, praznuje letos jubilej stoletnice. Slovesnost je zbudila v mojem srcu veselje, ker ljubim deželo, v kateri živim in že od svojega rojstva lahko občudujem njeno lepoto. Kanada je moja domovina. Mislim pa, da je za vsakega človeka prava domovina tisto, kar so v njegovem srcu ustvarili njegovi starši.

Rojena sem bila v Kanadi. Govorim angleško in slovensko. Angleško sem se naučila v šoli in že preje ko sem se igrala s sosedovimi otroki. Prve besede, ki sem jih kot majhna deklica zaslišala, so bile v slovenskem jeziku. Slišala sem jih iz ust moje dobre matere in mojega dobrega očeta. Oba sta Slovenci. Moja prva molitev je bila v slovenskem jeziku. Moja prva pesem je bila slovenska pesem. Ne spominjam se dobro kdaj sem zacutila, da sem Slovenka. Ljubezen, ki mi jo dajajo moji starši, je storila, da danes lahko izpovem: Slovenska sem! Rodila me je slovenska mati. V mojih žilah teče slovenska kri. Slovenski jezik — moje vse! Slovenski jezik, moj zaklad in moja ljubezen.

Ko sem hodila v slovensko šolo Marije Pomagaj v Torontu, sem se naučila slovensko brati in pisati. Učila sem se slovnico slovenskega jezika, zemljepis in zgodovino Slovenije. Prebrala sem mnogo knjig iz šolske knjižnice,

Nagrade so dobili naslednji!

1. — \$ 15.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade“ je dobila gđc. SILVI OVCJAK, stara 16 let, ki je žive v Lethbridu, Alberta.

2. — \$ 12.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade“ je dobila učenka slov. šole BARBARA PETROVČIČ, stara 12 let in hodi v 7. razred angleške šole. Rodila se je v Torontu, Ontario.

3. — \$ 8.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade“ je dobil gojenec slovenske šole BLAGO CEKUTA; hodi v 7 razred angleške šole. Rojen je bil v Torontu, Ontario.

4. — \$ 6.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade“ je dobila bivša gojenka slovenske šole ANICA BAJT, stara 13 let, ki hodi v 9. razred angleške šole; rodila se je v Torontu, Ontario.

5. — \$ 5.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi iz kanadske zgodovine največ pomeni“ je dobila bivša gojenka slovenske šole gđc. ANICA OVCJAK, stara 15 let; hodi v deseti razred St. Joseph College. Rodila se je v Lethbridu, Alberta.

6. — \$ 4.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi iz slovenske zgodovine največ pomeni“ je dobila učenka slovenske šole LUCIJA RESNIK, ki hodi v 6. razred angleške šole. Rodila se je v Torontu, Ontario.

7. — \$ 3.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi iz slovenske zgodovine največ pomeni“ je dobil RUDI KOŠI, star 16 let. Hodi v 8. razred angleške šole. V slovensko šolo je hodil v Mariboru v Sloveniji, kjer se je tudi rodil.

8. — \$ 2.— in zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade“ je dobila LILIJANA KVAS, ki je končala slov. šolo in hodi v 7. razred angleške šole. Stara je 12 let, rodila pa se je v Torontu, Ontario.

9. — Zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade“ je dobila učenka slovenske šole SANDICA HABJAN, ki hodi v 7. razred angleške šole in je stara 11 let; rodila se je v Torontu, Ontario.

10. — Zbirko knjig za spis z naslovom: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade“ je dobil učenec slovenske šole GREGOR RESNIK, ki hodi v 5. in 6. razred angleške šole; star je 11 let in se je rodil v Torontu, Ontario.

Šest najboljših nagrad objavljamo v listu kot naš, — in doprinos slovenske kanadske mladine — za 100-letnico Kanade, naše domovine na tej strani Atlantika.

Za nagrade še enkrat zahvala darovalcem in sicer: a) \$ 25.— dar Slovenske hranilnice in posojilnice J. E. Kreka v Torontu; b) \$30.— dar dr. R. Čučješa, in g. V. Mauko; c) knjige „Slovenske pravljice“, dar Slovenske šole pri Mariji Pomagaj; d) knjige: „This is Slovenia“, „Album Koroske“, „Jurij Kozjak — slovenski janičar“ in angleščini, in druge knjige dar Slovenske narodne zveze in lista „Slovenska država“; e) „His story“ — življenjepis J. E. Kreka, dar dr. R. Čučješa; f) „Tonek iz Zapotoka“ v francosčini ter „Exodus I“, zrodna o naseljevanju Kanade (govori tudi o Slovencih) v angleščini, dar g. V. Mauko.

Vsem darovalcem naša napriscrnejša zahvala!

UREDNIŠTVO „S. D.“

Moji starši, bratje, sestre in jaz, smo danes kanadski državljani. Vsi ljubimo svojo domovino. Pozdravim: vesel rojstni dan!

nosna sem, da sem kanadčanka. Ob stoletnici svoje domovine jo pozdravim: vesel rojstni dan!

Kaj mi pomeni slovenski jezik ob stoletnici Kanade

Marije Pomagaj. Osem let pojem slovenske pesmi pri mladinskem pevskem zboru. Koncerti, glasbeni festivali in spevoigre so pustili v mojem srcu globok vtis. Privedli so jih Slovenci.

Slovenijo sem še bolj spoznala ob priliki skoptičnih predavanj o Sloveniji. Ne morem pozabiti Plečnikove, Baragove, in Slovskeve proslave pri Mariji Pomagaj. Rada hodim na slovenskem priveditve. Slovenijo sem spoznala preko slovenskega jezika. Doma govorimo slovensko, v slovenski šoli in na prireditvah slišam samo slovenski jezik. Slovenija ni le samo v mojem srcu, zdi se mi, da jo držim v rokah in jo gledam.

Tam v Evropi je košček prelepe zemlje, ki se imenuje Slovenija. Majhna je in skrita, zato je mnogi ljudje ne poznajo. Tudi mnogi Kanadčani ne poznajo Slovenije. Slovenci živijo na svoji

Kaj mi pomeni slovenski jezik ob stoletnici Kanade

Barbara Petrovčič (druga nagrada)

Najlepši stik z daljno Slovenijo jo predrži slovenski jezik, več vreden pravim Slovincem, kot zvrhan kup zlata. Modern je — in pa star; star že več kot 1400 let. Kolikokrat med njegovim življenjem so ga sovražniki zatirali; kolikokrat je že trpel v časih, ko je izgubil svobodo — vendar nikoli ni bil izbrisani z obličja zemlje.

zemlji in jo ljubijo že 1400 let. Imajo čudovito zgodovino. Mnogo so trpeli in bili večkrat preganjeni. Slovenci so veseli, pridni, pošteni in delaven narod. Gojijo kulturo, znanost in umetnost. Imajo pesem, ki vžge srce. Ta pesem si je osvojila moje srce. Opazila sem, da ljudje drugih narodnosti tudi zelo radi poslušajo petje Slovincem.

Ne morem pozabiti kaj je o slovenskem jeziku zapisal pisatelj Cankar. Z njim rečem tudi jaz: „Slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja.“ Naj še zapišem besede, ki sem jih mnogokrat brala: Mati, Domovina, Bog!

Slovenija, ob stoletnici moje domovine Kanade kličem tebi v pozdrav. „Bodi zdrava domovina, mili moj slovenski kraj!“ Slovenija, ljubim te in tvoja sem! Ljubim jezik, ki ga govorijo tvoji ljudje. Hočem ga govoriti tudi jaz in ga vhraniti vse dni svoje-ga življenja.

Kaj mi pomeni slovenski jezik ob stoletnici Kanade

S spoštovanjem so v njem govorili stari Slovenci; z ljubeznijo so nastale poezije in proze. Pesniki in pisatelji so izpovedali svoje misli s takim občutjem, da nam njihova dela priključijo toplo in vesele, ko jih beremo.

Ob selitvi beguncev je ta jezik poteval z njimi čez globoko morje v nove dežele. Sejan je bil tudi na kanadski zemlji in pričel doraščati.

Sirna Kanada je še mlada. Odprla je vrata različnim narodnim skupinam, ki so bežali po vojni in jim nudila svojo zemljo, da bi se naselili v njej in gledali nanjo kot svojo domovino.

Slovenski begunci so bili po stanu kmetje, delavci, in solani ljudje. Večina ni poznala angleškega jezika. Začeli so se ga učiti z navdušenjem. Nekateri, ki so bili v domovini kmetje, so si čez leta lahko kupili zemljo in nadejali so spoljedelstvom. Delavci so našli zasolitev v mestnih tovarnah. Mlajši naseljenci so končali študije po univerzah in šolah in obogateli s svojim znanjem novo deželo.

Da bi se ohranili duhovno življenje na višini, so si postavili zemlje,

Yugoslav dualism

(Objavljamo ponatis članka Cirila Zebota iz New Yorka Times-a, kot ga je priobčil uradni zapisnik ameriškega senata z dne 15. maja 1967.)

Mr. LAUSCHE. Mr. President, I wish to invite attention to an editorial entitled "Yugoslav Dualism," published in the New York Times of May 13, 1967. The editorial, in my opinion, offers an excellent evaluation of the current political situation in Yugoslavia.

Mr. President, I ask unanimous consent that the editorial be printed in the RECORD.

There being no objections, the editorial was ordered to be printed in the RECORD, as follows:

YUGOSLAV DUALISM

The Times editorial "Mihajlov's Conviction" (April 21), while abhorring this vindictive punishment, concluded that "it is difficult to justify Mihajlov's claim that Yugoslavia is still a truly totalitarian state." On the other hand, your Belgrade correspondent writes (April 23) that "in pointing out insistently that this country, for all its reforms, is still a dictatorship, he (Mihajlov) is right." What are the facts?

The League of Communists is the exclusive repository of all effective political power in the country. All significant positions in government are staffed by party members, and important decisions are first made at party forums. When on occasions dissenting political opinions are bravely voiced, they are effectively suppressed. This has been so from Džilas to Mihajlov. Even the "Declaration on the Name and Position of the Croatian Literary Language" of March 16 and its scholarly signers have been so treated.

An ominous warning was issued on March 24 by the League of Communists of Slovenia threatening unnamed "reactionary individuals and cliques that assumed the legacy of clericalism and Slovenian bourgeoisie" with "extreme administrative measures." The statement adds that the post-Rankovic "reform" of the secret police "must not weaken its effectiveness.... In uncovering phenomena hostile to socialism."

NONPOLITICAL CHANGES

Speaking about the announced reorganization of the party, Tito himself stated on Sept. 1, 1966: "The role of the League of Communists is not being diminished, as some people are saying.... On the contrary, its role.... will be growing bigger for a long time to come.... until we succeed in lifting the conscience of ordinary citizens to that level when it will no longer be necessary for us Communists to guide them."

Real changes in Yugoslavia are not political. They are on lower levels: in partial selfmanagement of enterprises, in marketlike economic relations, in increasing federal decentralization of the formal organs of government and in upgrading of "parliamentary" bodies within the decentralized government apparatus.

These changes differentiate the Communist system of Yugoslavia from other Communist regimes. They have increased nonpolitical participation, enhanced economic efficiency, generated a growing social pluralism. But these are kept under firm political control of the party. Yet for all the continuing political control, with the fall of Aleksander Rankovic this nonpolitical evolution seems to have passed the point of no return.

(dalje na drugi strani)

Stephen B. Roman — častni doktor

Univerza Sv. Frančiška Ksaverija v Antigonishu, Nova Škotska, je počastila s častnim doktoratom slovaškega industrialca, častnega člana Slovenske narodne zveze v Kanadi, g. Stephana B. Romana. Kancelerju škofu W. E. Powerju ga je uradno predstavil dekan fakultete prirodoslovnih ved dr. J. J. MacDonald. Slovesnosti podelitve doktorske časti se je udeležil poleg g. Romanove tudi predsednik organizacije etničnega tiska v Torontu dr. Joseph Kirschbaum.

AUSTRIAN CHOVINISM AND YUGOSLAV COMMUNISM UNITE AGAINST CATHOLIC SLOVENES

Over 15,000 Catholic Slovenes from the three dioceses in Slovenia, Yugoslavia, intended to make a pilgrimage to Gospa Sveta (near Celovec — Klagenfurt in Carinthia, Austria) to commemorate the 1200th anniversary of the conversion of Slovenes to Christianity and to pray at the grave of the Irish missionary — bishop Saint Modestus (died around 763). The pilgrimage was announced already before Christmas 1966 and was to be led by all three bishops (archbishop dr. Jože Pogačnik, and bishops dr. M. Držičnik — Maribor, and dr. J. Jenko — Koper). It was in the last days before the pilgrimage was to take place — the religious weekly Družina from May 1, 1967 still has directives to pilgrims — that it had to be called off because of the double pressure coming from the Austrian government led by the wishes of German extremists in Carinthia, and communist authorities in Yugoslavia.

AVSTRISJSKI ŠOVINIZEM IN JUGOSLOVANSKI KOMUNIZEM SODELUJETA V UDARCU PO KATOLIŠKIH SLOVENCIH

Slovenski škofje so že pred zadnjim božičem napovedali, da bodo vodili skupna slovenska romanja v Rim in h Gospe Sveti, da tako proslavi 1200-letnico pokristjanjenja Slovencev in 1100-letnico potrditve slovenskega bogoslužja ter posvetitve treh slovenskih duhovnikov v Rimu.

O uspelem romanju v Rim smo že poročali. Tržaška Mladka je ugotovila, da je vatikansko glasilo L'Osservatore Romano 7. aprila prvič v 107. letih svojega izhajanja posvetilo svojo prvo stran skoraj v celoti temu vseslovenskemu romanju in je v posebnem članku s sliko Matere božje na Ptujski gori razložilo začetek katoliške vere med Slovenci.

Priprave za romanje h Gospe Sveti so bile do zadnjega trenutka v polnem teku. „Družina“ je objavila še v svoji 9. številki (1. maja) navodila za romanje. Romanje je bilo organizirano za 9. maja. Prijavljencev je bilo nad 15.000. V zadnjem trenutku pa so morali romanje odpovedati.

K poročilu, ki ga je objavil 11. maja 1967 „Katoliški glas“ v Gorici in ki ga ponatiskujemo posebej, dostavljamo še kratek komentar nekega avstrijskega duhovnika:

„9. 5. je nameravalo kakih 12.000 Slovencev h Gospe Sveti in na Krko. Kot izgleda, je Avstrija to v zadnjem trenutku odpovedala. Domnevam, da so smatrali to za demonstracijo.“

Načelno je možno ločiti med slovenstvom in krščanstvom. Ni nujno, da bi morali odreči slovenstvo vsakomur, ki ne priznava vrednot krščanstva. Ker pa smo Slovenci kot prvi med slovenskimi narodi v celoti sprejeli krščanstvo in je bila rast naše narodne kulture tesno povezana z njim, ni prvič, da sta se zdelila proti Slovincem dva tabora, ki sicer vztrajata vsak na svoji svojskosti. Naša zgodovina je polna primerov nemško-liberalnih, velesrbsko-liberalnih, komunističnih in podobnih koalicij, ki niso bile izbirne v sredstvih, da bi uničile to zgodovinsko povezanost slovenstva in krščanstva. Prepovedano slovensko romanje je — kot kažejo znamenja — vzmernirilo avstrijski nemški šovinizem, ki bi rad zatajil zgodovino. (Isti avstrijski duhovnik, od katerega izvira preje omenjeni komentar, je pred leti povedal, da je končal gimnazijo, ne da bi bil enkrat samkrat poučen, da prebivajo v Avstriji tudi Slovenci. Ko se je po maturi podal na kolearsko turo po Koroskem, je na svoje začudenje srečal tudi ljudi, ki so bili doma na Koroskem, pa so govorili slovensko. Tako ga je šele njegovo počitniško potovanje poučilo o zatajeni stvarnosti.) Pri tem poplahu so

Avstrijcem in komunistom Jugoslavije je uspelo tudi, da so si zagotovili moik svetovnega tiska. Zato je toliko bolj važno, da svobodni slovenski tisk ter slovenske organizacije opozore svetovno javnost na novo zarotniško dejanje avstrijskega šovinizma in komunizma v Jugoslaviji proti slovenskemu narodu.

SLOVENSKA DRŽAVA
For a free Slovenia
Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada,

Edited by: Editorial Board

Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont.
Canada

Subscription rates:
\$4 per year, 30¢ per copy
Advertising
1 column x 1" \$2.80

Toronto

• Sola Marije Pomagaj. — Sredi maja je Slovenska šola Marije Pomagaj zaključila šolsko leto 1966-67. Učenke in učenci so prejeli spričevala. Letos je zapustilo zadnji razred 26 gojenk in gojencev ki so pet let obiskovali slovensko šolo; 12 od teh je prejelo diplome.

• 19. maja je uredništvo našega lista razdelilo nagrade mladini, ki se je udeležila razpisane nagradnega natečaja. Podrobno poročilo je na prvi strani.

• V petek 26. 5. 1967. ob 8 uri zvečer so plesalci, folklorne skupine "Nagelj" in iz slovenske šole Marije Pomagaj nastopili pod okriljem "Community Folk Art Council-om" pred Toronto mesto hišo skupaj s 7 drugim narodnosti in želi obilno odobravanje. Vodil jih je g. Ciril Soršak. Nastopili so v sklopu celotedenskih prireditev pod naslovom "Kanadski teden". Bilo jih je lepo pogledati. Tudi slovenske narodne so odmevale z odra! Vsem nastopajočim slovenski hvala!

• Istega dne pa so se slovenske narodne noše udeležile gala plesa v Royal York hotelu, ki ga je priredil "Community Folk Art Council" kot zaključek "Kanadskega tedna" pod naslovom: "Ples stoletnice".

• V nedeljo 14. maja je S.A.V.A. v Torontu priredila "Materinsko Proslavo" v dvorani Marije Pomagaj na Manning Ave. ...Na sporedu so bile recitacije, deklamacije, melodrama, klavirski nastop, razstava otroških risb in razdelitev Prešernove nagrade.

Windsor,

• Glasbena prireditev, ki jo je slovenska mladina iz Toronta priredila Windsorским Slovencev v nedeljo 21. maja, je imela sijajen uspeh. 65 mladih umetnikov in umetnic je nastopilo s petjem, instrumentalno glasbo in izvajanjem slovenskih narodnih plesov v dvorani Walkerville Collegiate.

Nastopili so: mladinski in dekliški zbor Marije Pomagaj pod vodstvom č.g. Toneta Zrneca, Lebarjeva harmonikarska šola in folklorna skupina Nagelj pod vodstvom g. Cirila Soršaka. Govornika napovedovalca sta bila: g. Vilko Čekuta v slovensčini in gđc. Mirjam Čekuta v angleščini. Koncerta so se poleg windsorskih Slovencev udeležili tudi naši rojaki iz Deroita, St. Catharines, Toronto in raznih drugih krajev Kanade. Tako so Toronto in južni del Ontaria proslavili 100 letnico Kanade in 1200 letnico pokristjanjenja slovenskega naroda.

Windsorski Slovenci smo torontčanom hvalčili za obisk, veselje in navdušenje, ki ga je nam prinesla torontska mladina. Obisk pa je tudi pripomogel k medsebojnemu zbliznanju in spoznavanju slovenske mladine v Kanadi.

MONTREAL

• Slovenci v Montrealu vabijo na Slovenski dan, v Montrealu dne 2. julija tega leta 1. "slovenski dan" na lepi slovenski farni pristavi, ki je oddaljena od središča mesta samo 18 milj.

Slovenski dan bo na pristavi, kjer je mnogo dobrega in svežega zraka in prav lepa in čista voda za kopanje. Preskrbljeno bo z razvedrilo za mlade in stare z dovolj pijače in jedi po zelo zmernih cenah.

Slovenci v Montrealu so pripravljene preskrbeti stanovanje pri slovenskih družinah in posameznikih. Preskrbeli bodo tudi za tiste, ki ne bi imeli prevozne sredstva, brezplačni prevoz na

Slovensko pristavo tja in nazaj v mesto.

Društevni in organizacijski ali društva, naj se prijavijo na naslov:

Slovensko središče
c/o Slovenski dan
405 Marie Anne
Montreal, Que., Canada
ali pa:
Sibernik Anton
7453 Querbes Ave.
Montreal 15, Que., Canada

Cleveland

• Koncert Mladih harmonikarjev. V nedeljo popoldan 30. aprila so imeli Mladi harmonikarji pod vodstvom svojega učitelja g. Rudolfa Kneza svoj koncert v šentviški dvorani. Na sporedu pa ni bilo le igranje harmonik, temveč so otroci, mladeniči in mladenke nastopili tudi z drugimi glasbili in petjem. Starši in prijatelji so napolnili dvorano. Dobiček pa so darovali za Sloveskovo stvar.

• Koncert. V nedeljo popoldan 30. aprila je bil v Slovenskem domu na Stanley Ave. na Maple Heights, v južnem predmestju Clevelanda, koncert tamkajšnjega pevskega zbora "Planina".

V nedeljo popoldan 7. maja pa je priredilo pevsko društvo "Triglav" svoj letni koncert v "Sachsenheimu" na zapadni strani Olevelanda.

• Smrt ge. Marije Lukež. V četrtek zjutraj 4. maja je umrla v Clevelandu gospa Marija Lukež, soproga g. Rudolfa Lukeža in mati sinov Branislava, Rudolfa ml. in Franca. Dobra žena in mati je bila zavedna Slovenka in odlična prijateljica slovenskega protikomunističnega boja in slovenske državne ideje. Naj Gospod da blagi ženi večni mir in pokoj. Zalujočim pa izrekamo naše iskreno sožalje.

• Materinske proslave. V nedeljo popoldan 14. maja so otroci slovenskih šol pri sv. Vidu in pri Mariji Vnebovzeti v tamkajšnjih šolskih dvoranah pripravili pod vodstvom svojih učiteljic lepi materinski proslavi s pisanima sporedoma: deklamacij, petja, igrice in prizorčkov.

• Smrt. ge. Stefanije Avsenek. V četrtek zjutraj 18. maja je umrla v Clevelandu gospa Stefanija Avsenek, soproga znane slovenskega politika, gospodarstvenika in publicista g. Ivana Avseneka, ter mati hčera Majde, Marije, poročene Holjevce in Stefke. Naj počiva v miru! Zalujočim pa izrekamo globoko sožalje.

• Predavanja. V soboto zvečer 23. maja je govoril v šentviški dvorani p. Jakob Vučina iz reda kapucinov o slovenskih izseljencih v Franciji, njih življenju in svojem delu med njimi. P. Jakob, ki deluje v Franciji kot slovenski izseljeniški duhovnik, se mudi v Clevelandu na obisku. V torek zvečer 30. maja pa je imel p. Jakob isto predavanje za farane Marije Vnebovzete v tamkajšnji dvorani.

• Project Renewal ... Gre za res! Fara sv. Stefana mora dokazati, da je slovenska fara. V farnem biltnu z Binkošti beremo: "Od faranov je odvisno, ali in v koliko bomo mogli braniti to farno, da je slovenska in da se Slovenci tega zavedajo in jo v vsakem primeru podpro. Prispevek \$180 (ali \$6.00 mesečno) se smatra kot dar fari".... Dostavljamo: Slovenci smo! Dolžni smo, da doprinesemo svoj dar. Bogu, kar je boljšega! Ohranimo slovensko farno! Zrtve so potrebne!

• Naročnina! Dolžnike srečam vsako nedeljo. Mnogi kar pozabijo. Taka malenkost — \$4.00 na leto. Poravnajte takoj, ne čakajte. Naš zastopnik g. Mirko Geratič bo vesel, da vam lahko ustreže.

Chicago

• 55 otrok je prvič pristopilo k sv. obhajilu v nedeljo dne 7. maja. Lepo števil! Da bi le vsi ostali zvesti božjemu Zveličanju, ki čaka vsak dan da nasiti duše za večno življenje. In da bi jim tudi starši pripomogli z vzgledom k temu!

• Materinska proslava je bil v soboto 20. maja v veliki dvorani fare sv. Stefana. Otroci slovenske sobotne šole v okrilju Lige so se oddolžili svojim mamicam s petjem. Sodeloval je tudi Mladinski zbor. Igrica p. Krizostoma Sekovaniča "Naočniki za mamičo" je lepo dopolnila program.

Yugoslav dualism
(dalje s prve strani)
SOCIALIST DEMOCRACY

...Discounting an unforseen major upheaval, it is possible to visualize that the so far nonpolitical evolution within the Communist system of Yugoslavia will some day assert itself also politically by the gathering strength of its own dynamics perhaps by freeing the existing political front organization, the Socialist Alliance, of its party tutelage. A sort of political dualism would then be added to the already effective national and social pluralism.

Then Yugoslavia would indeed become a genuine union of its six national republics and a socialist democracy, which now it is not.

CYRIL A. ZEBOT
Washington, April 26, 1967.

The writer of this letter is a professor of economics at Georgetown University.

Kaj mi pomeni Slovenski jezik ... (dalje s prve strani) svoje lastne cerkve, kjer so lahko

Kaj mi pomeni slovenski jezik ob stoletnici Kanade

Blago Čekuta (tretja nagrada)

Pred enajstimi leti, ko so moji starši prišli kot begunci v svobodno državo Kanado, sem zagledal luč sveta. Rastel sem ob starših in od njih tudi slišal prvih govorico. Sele prijateljstvo z sosedovimi otroci me je privedlo v okolje tujeja jezika. Ko sem začel hoditi v šolo sem vedno več slišal in govoril angleške. Da, bi slovenski jezik ne pozabil, so me starši dali tudi v slovensko šolo, ki jo še danes obiskujem. Vesel

Kaj mi pomeni slovenski jezik ob stoletnici Kanade

Anica Bajt (četrta nagrada)

Kanada je sto let stara! Kanadski Slovenci smo veseli in ponosni ker živimo v tej veliki državi.

Slovenski otroci v Kanadi se moramo zahvaliti našim staršem in slovenskim učiteljem, da znamo govoriti poleg angleškega jezika tudi slovenskega. Mi nesmo pozabiti, da smo Slovenci in moramo ohraniti svoj jezik. V

• Project Renewal ... Gre za res! Fara sv. Stefana mora dokazati, da je slovenska fara. V farnem biltnu z Binkošti beremo: "Od faranov je odvisno, ali in v koliko bomo mogli braniti to farno, da je slovenska in da se Slovenci tega zavedajo in jo v vsakem primeru podpro. Prispevek \$180 (ali \$6.00 mesečno) se smatra kot dar fari".... Dostavljamo: Slovenci smo! Dolžni smo, da doprinesemo svoj dar. Bogu, kar je boljšega! Ohranimo slovensko farno! Zrtve so potrebne!

• Naročnina! Dolžnike srečam vsako nedeljo. Mnogi kar pozabijo. Taka malenkost — \$4.00 na leto. Poravnajte takoj, ne čakajte. Naš zastopnik g. Mirko Geratič bo vesel, da vam lahko ustreže.

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.

Naslov:
ANTONY AMBROŽIČ
Barrister, Notary Public
861 College St., Toronto, Ont.
Telefon: LE. 1-0715

molili in častili Boga v domačem jeziku.

Čeprav so se po letih naučili tujeja jezika, jim je materina beseda ostala sveta.

Danes sem hvaležna in vesela, da je naš jezik tako oživel, da, čeprav sem bila tu rojena, lahko v slovenski cerkvi častim Boga, znam prepevati slovenske pesmi, prebrati slovenske knjige, obudovati slovenske igre in ples in pisati slovenska pisma.

To leto Kanada praznuje svojo stoletnico in da bi ji voščili vse najboljše k rojstnemu dnevu, se province ponašajo s tem, da zidajo nove zgradbe, cerkve in prirejajo koncerte, kjer so med drugimi zastopani tudi Slovenci. S svojimi mehki glasovi in z našo narodno pesmijo očarajo vse poslušalce. Veseli peslaci

napravljeni v naše slikovite narodne noše dobivajo priznanje kjerkoli nastopajo. Veliko naše slovenske mladine se uči različnih instrumentov in potem na mladinskih koncertih pokažejo kaj znajo.

Lahko rečemo, da tudi Slovenci pomagamo h kulturni rasti mlade Kanade. Nudimo ji naše moči naše znanje in našo kulturo, da je ona, z nabirkom te in drugih kultur in jezikov po vojni veliko obogatela.

Veseli me, da sem otrok slovenskih staršev in trudila se bom, da materinega jezika ne bom nikoli pozabila.

KAJ MI IZ SLOVENSKE ZGODOVINE NAJVEČ POMENI!

Lucija Resnik (šesta nagrada)

Ob stoletnici Kanade ne mislimo samo na kanadsko zgodovino, ampak tudi na zgodovino Slovencev. Pred sto leti je Kanada postala zvezna država. Tedaj so se Francozi in Angličani združili v eno državo, kar je gotovo za Kanado zelo važen dogodek.

Slovenci tudi letos praznujemo zelo važen dogodek v slovenski zgodovini. Pred dvanajstimi stoletji so Slovenci postali kristjani. Zame je to najbolj važen dogodek. Pred tem časom so bili Slovenci pogani. Bili so zelo primitivni in niso znali ne pisati, ne brati. Ljubili so bogove in boginje. Prvi misijonarji so prišli iz Irske in Nemčije. Slovenci jih niso radi imeli, ker niso razumeli njihovega jezika. Eden bolj prijubljenih misijonarjev je bil irski kof, ki mu je bilo ime Modest. Tega so Slovenci imeli zelo radi. Leta 863 sta prišla iz Grčije

Slovenka šola Marije Pomagaj v Torontu vztraja in lepo deluje, odkar je prišel v Toronto č.g. Zrnec. V tej šoli sem se učila tudi jaz slovensčino, zemljepis in zgodovino; brala sem mnogo slovenskih knjig in se naučila peti slovenske pesmi. Soli Marije Pomagaj dolgujem, da sem postala bolj zavedna Slovenka.

Ljubezno do Kanado in do Slovenije sem prejela od svojih staršev. Moj oče in moja mati sta me učila ljubiti obe domovini.

Kanada rada sprejema evropske izseljence. Odprla je svoja vrata in sprejela tudi mojega očeta in mojo mamo. Moj oče je moral težko delati po raznih krajih Kanade, da si zadosti zaslužki, da premore preživljati našo družino. Vsi smo Kanadčani in ljubimo Kanado, a nemarimo pozabiti naše prelepe Slovenije. Čeprav smo kanadčani, hočemo ostati zvesti Sloveniji. Hočemo ohraniti slovenske navade, običaje in slovenski jezik.

Rada bi postala učiteljica jezikov in rada bi govorila več jezikov. Ker znam slovensčino se bom tako hitreje naučila druge slovenske jezike. Hočem pa, da bo vedno slovenski jezik moj prvi in najvažnejši zato, ker sta mi ga dala oče in mama.

Ob stoletnici Kanade, ji želim, da Slovenci v Kanadi ne bi nikoli opustili slovenskega jezika. Slovenci v Sloveniji in po svetu moramo ostati zvesti svoji prvi domovini.

Ob stoletnici Kanade, ij želim, kot dobra Kanadčanka, še mnogo takih praznikov, kot jih imamo letos. Želim ji tudi veliko uspeha in lepo bodočnost.

RIM ITALIJA

HOTEL 'BLED'

Via S. Crece in Gerusalemme 40
ROMA — (Tel. 777-102)

Rojaki ali potujeje v Rim? Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd., Vse te skrbi bodo odveč če se boste obrnili na:
Vinko A. LEVSTIK - lastnik

OBRNITE SE Z ZAUPANJEM V VSEH NEPREMICINSKIH, DRUZINSKIH

CARL VIPAVEC

SLOVENSKI ODVETNIK

IN NOTAR

IN PRAVNIH ZADEVAH NA:
278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004

Zakaj ni bilo vseslovenskega romanja h Gospe Sveti

Slovenski škofje so pripravljali za 9. maj letos veliko vseslovensko romanje h Gospe Sveti ne Koroskem v spomin 1200-letnice pokristjanjenja Slovencev. Ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik je osebno obiskal celovškega škofa dr. Koestnerja in se do podrobnosti z njim dogovoril tako glede koncelebracije, katero naj bi opravili trije škofje z zastopniki škofij.

Slovenska prevozna podjetja so preskrbela potrebno število avtobusov, deloma celo iz Grada za vernike iz mariboske škofije. Iz vseh treh slovenskih škofij je bilo prijavljenih nad 15.000 vernikov za to veliko romanje, poleg tega pa še 250 iz Italije.

V Celovcu so sklicali posvetovanje zloglasnega neonacističnega društva "Heimatdienst", kjer so sklenili protest proti slovenskemu romanju h Gospe Sveti. Po tem sklepu "Heimatdienda" se je odpeljal generalni vikar krške (celovške) škofije dr. Josef Kadras, ali z vednostjo škofa Koestnerja ali brez nje, nam ni znano. Je dva slavna učenjaka: Sveta brata Ciril in Metod. Ta dva so ljudje zelo ljubili in poslušali, ker sta znala slovenski jezik. Sv. Ciril in sv. Metod nista samo učila krščansko vero. Napisala sta tudi slovensko abecedo in slovnico. Potem sta slovenska kultura in nova vera hitro napredovali.

Slovenci moramo biti hvaležni sv. Cirilu in Metodu za vse njuno delo. Brez njih bi Slovenci zdavnaj izumrli. Letos praznujemo tisoč dvesto letnico pokristjanjenja starih Slovencev. V Torontu smo imeli igro Krst pri Savici, ki prikazuje življenje in vero starih Slovencev. Sledile bodo še druge prireditve. Brez Sv. Cirila in sv. Metoda ne bi mogli preživeti navala tujcev, ki so nas podjarmili in smo dolga leta živeli v sužnosti, ter izgubili veliko narodnega ozemlja!

na Dunaj na notranje ministrstvo, da intervenira proti romanju z utemeljitvijo, da utegne priti do izgredov od strani nemških nacionalnih krogov pri takem številu slovenskih romanjev.

Notranje ministrstvo je to "zaskrbljenost" generalnega vikarja dr. J. Kadrasa sporočilo zunanjemu ministrstvu v Beograd, ki iz razumljivih razlogov ne želi zaostrižve odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. Iz Beograda je bila nato "izražena želja" v Ljubljano, da naj bi se romanje v takem obsegu ne izvedlo, kerje po mnenju avstrijskega notranjega ministrstva nevarnost, da pride do nemirov. Pri takem položaju je ljubljanski nadškof telegrafično odpovedal romanje za 9. maj.

Kakor v vrsti drugih primerov je tudi tu generalni vikar dr. J. Kadras postopal po navodilih nacističnih krogov in šel celo dalje kot Hitler. Hitler romanja h Gospe Sveti ni nikdar prepovedal, g. generalni vikar pa se je poslužil policije, da bi se tako poklonil nacističnim velikašem in ustvaril videz, da je romanje prepovedal "komunistični režim" Jugoslavije. Upravičeno vprašajo verniki na Koroskem: Kdo vlada celovško škofijo: dr. J. Koestner ali dr. J. Kadras?

Katoliški glas, 11. maja 1967.

21 LET STARI?

Ko postanete 21. niste več zavarovani preko strašev. Sami se morate zavarovati v teku 30 dni. Tiskovine za prijavo dobite v banki v bolnici ali pa od "Commission".

NOVO DELO?

Da ostanete zavarovani, se držiti navodil ki so na vašem bolniškem "Certificate of Payment — Form 104", ki vam ga mora dati vaš sedanji delodajalec, ko ga zapustite.

NOVOPOROČENCI?

Družinska ("Family") bolniška premija mora biti sedaj plačana, da krije moža in ženo. Obvestite vašo skupino ("Group") takaj, ALI, če oba plačujeta direktno, obvestita "Commission".

Your ONTARIO HOSPITAL INSURANCE Plan

Ontario Hospital Services Commission, Toronto 7, Ontario.

brezposelno zavarovanje

je sedaj na razpolago za večino uslužbencev pri

KMETIJAH, PRI ŽIVINOREJSKIH KMETIJAH, PRI NASADIH MLADIK, PRI POKRITIH VRTOVIH, PRI CVETLIČNIAKIH TER GOJILCIH SADJA, ZELENJAVE IN CVETLIC

delojemalci: V tvojem interesu je, da ugotoviš, če imaš pravico do brezposelnega zavarovanja, ki je sedaj v veljavi za delavce v poljedelski in živinorejski stroki.

delodajalci: Če imate ljudi, ki delajo za vas, morate sedaj vedeti, da so novi zakoni, ki jih morate upoštevati. V vašem interesu je, da se seznanite s vsemi posebnostmi o brezposelnem zavarovanju za vaše delavce.

Dobite si popolne informacije sedaj v najbližjem uradu:

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION GOVERNMENT OF CANADA
7882(C) EP.

To je dvajseto nadaljevanje nove "3 strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljajočo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površno poročanje o tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila vrzel v dosedanem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije.

Uredništvo "Slovenske države"

Ob resoluciji slovenske partije

Dogajanja, previranja, možnosti...

Socialistično slovenstvo.

Odmev in posledic "Deklaracije o imenu in položaju hrvatskega književnega jezika" se ni konec, kot beremo v "Novicah in govorcah iz Slovenije".

Toda medtem se je težnost dogajanj zopet premaknila v Slovenijo, začeti s sklepi VII. seje Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije dne 25. marca.

Slovenska partija v škripcih

Tudi ta najnovejša resolucija partije je dolgovozno zatiranje o vsemogočem z namenom pokazati, kako vkljub vse večjemu odklivanju in nasprotovanju partija še vedno obvladuje družbeno dogajanje in razvoj. Resolucija pa ne more prikriti, da resnično življenje teče svojo pot, vedno bolj proč od neživljenjskih klišejev partijske ideologije.

Posebna značilnost te resolucije je neravnovesje, ki odseva iz njenih pretežno negativnih formulacij. Se brionska izjava jugopartije je bila bolj umirjena in samozavestna. Ze takoj za prvim odstavkom te nove resolucije slovenske partije, ki ponavlja znano pretvaranje in utvarje o "socialistični demokraciji" kot "sistem samoupravljanja na vseh področjih" se resolucija pričene hudovali na razne vrste "pritiškov s pozicij buržoaznih in etatično-birokratskih koncepcij političnega sistema" kot "glavne pojavne oblike reakcionarne in konservativnega odpora proti utrditvi socialistične družbe". Tako je vse nedovoljstvo z diktatoričnim partijskim vrstvom takoj "dialektično" vrženo v skupno fronto z zasovraženi mi rankovičevci, čeprav med Slovenci ni človeka, ki ne bi vedel, da je Rankovič simbol partijskega stalinizma in veselrskega imperializma v popolnem nasprotju s slovenskimi in hrvaškimi težnjami po narodni enakopravnosti in politični svobodi.

Sicer pa razlika postane kmalu razvidna iz nadaljnjih obsodb in grožnj resolucije.

Resolucija obsoja "neodgovorne in sovražne napade na naše revolucionarne tradicije, na družbeni ugled borcev NOB in na revolucionarne kadre" ter te "napade" žigosa kot "poskus, da bi razvrednotili revolucijo samo in njene socialistične rezultate".

S podobno zaskrbljenostjo resolucija tarša o "destruktiivnih odnosih od lastne države", ko obsoja "nosilce šovinizma in kratkovidnega nacionalizma", ki da "z napadi na politično moč socialistične države slovenskega delovnega človeka dokazuje, da jim ne gre za slovenstvo..."

Vsak Slovenec pa ve, da gre tu za širok slovenski odpor proti partijski "barbarokratski" (prosto po EKONOMSKI POLITIKI) politiki zapostavljanja slovenskega šolstva in kulture. To zapostavljanje je režimu odtujilo domala vse šolane in študirajoče plasti slovenskega naroda od gimnazije navzgor. Da je temu zapostavljanju dejanski vzrok še vedno obstoječi beograjski centralizem, to ne zmanjšuje krivde vodstva slovenske partije, ki je to stanje soomogočilo.

Spiro tolikega nezadovoljstva in odpora se partija po stari navadi znova zateka k "varnostni službi", ki ji naroča, da njena "reforma po IV. plenumu CK ZKJ ne sme oslabiliti njene učinkovitosti" pri "odkrivanju sovražnih pojavov". Ti "pojavi" so označeni kot "oživele težnje za

namnih sil po vplivanju na Jugoslavijo", pod pritiskom katerih "so dobili pobudo reakcionarni posamezniki in klike, ki so prevzeli dediščino klerikalizma in slovenske buržoazije". Proti temu bodo "skrajni administrativni ukrepi... največkrat nepotrebni, vedno pa politično razumljivi".

Resolucija sklepa, da ti "reakcionarni posamezniki in klike... računajo, da je preteklo dovolj časa, da bi bilo mogoče pozabiti njihovo narodno izdajalsko in reakcionarno vlogo", nato pa poziva, da "moramo zatrepi vsak poskus rehabilitacije belogardiističnih zločinov in uveljavljanja novega belogardizma". V resnici pa to junačenje zveni bolj kot onemogli krik zastarelega partijskega vodstva proti naravnemu hotenju ogromne večine Slovencev po poštini in resnični narodni spravi. Ker proti tem težnjam ljudske volje partija nima prepričljivih razlogov, pač roti neposlušno ljudstvo naj ji vendar verjame, da "so nosilci emigrant-skih, klerikalnih in drugih nazadnjaških teženj, ki v zadnjem času hočejo reševati slovenstvo pred komunisti... grožnja za usodo in bodočnost slovenskega naroda". Tako zamenjavanje partijske samovolje z "narodom" seveda ni novo, toda v razdobju "samoupravljanja" pač ni več učinkovito. Saj niti resolucija sama ne upa zamolčati dejstva, da poleg že emancipiranega izobraženstva (in nikoli pridobljenih kmetov) v članstvu partije tudi "pada število neposrednih proizvajalcev ter mladine".

Prav posebno skrb pa resolucija posveča "klerikalizmu", ki mu napoveduje "zaostren politični boj". Kaj si partija pod tem stari strahom danes predstavlja, ta resolucija ne pove razen, da ponavlja krlitice o "ločitvi Cerklve od države", "ločitve vere od politike" in "ločitvi družbeno-izobraževalnega sistema... od vere in Cerklve". Bilo bi bolj točno, ko bi resolucija povedala, da je v komunističnem sistemu od države in politike nasilno ločeno vse razen partije same; "družbeno-izobraževalni sistem" pa naj bi ostal orodje partijske indoktrinacije.

Zopet se je treba vprašati, zakaj partija to svojo staro stalinistično težnjo po kontroli nad vso oblastjo, politiko in vzgojo znova potrjuje v novem razdobju "samoupravljanja"? Ali zato, ker tako naglo izgublja monopolni vpliv na vseh področjih? Ali pa je ta resolucija priprava na nova preganjanja tudi v Sloveniji po vzoru procesov proti Mihajlovu in gonje proti hrvatski deklaraciji in njenim podpisnikom?

Resolucija govori še podrobneje o gospodarstvu in negospodarstvu, o nacionalnem vprašanju, o mednarodnih odnosih in o reorganizaciji partije. Tudi ti podrobnejši deli resolucije so polni polemične nerazumevanja, ki je glavna značilnost tega dokumenta, o katerem bomo še razpravljali.

KARDELJEVO ZADOVOLJSTVO

Trajni ideolog jugokomunizma Edvard Kardelj, ki ga "rotacija" po tolikih letih končno pušča brez vladne funkcije, je v govoru na VII. plenumu slovenske partije izrazil veliko zadovoljstvo nad njeno gornjo resolucijo. Posebno je Kardelj srečen, da ta

izjava partije "po daljšem presledku pomeni resnično idejno in politično resolucijo, osvobodno praktičizma sedanjega trenutka".

Kardelju to pomeni, da resolucija "daje dejansko vzpodbudo za večjo dinamiko v politični

akciji Zveze komunistov Slovenije... S sredstvi njenega znanja in pogleda naprej, ki ga ima... lahko samo Zveza komunistov (podčrtal pisec) ...ker predstavlja osredotočenje vsega naprednega in resnično ustvarjalnega potenciala socialistične družbe".

Prav v tem je seveda jedro partijskih zablod in vzrok odpora proti njenemu monopolizmu. Po naravi loveka in družbe, po izkuštvih iz zgodovine, po izkušnjah nasilja, napak, škoda, ki jih je "daljnovidna" partijska politika od leta 1941 dalje povzročila slovenskemu narodu, in jo logičnih zaključkih iz vseh teh danosti je namreč jasno prav to, da noben posameznik in nobena monopolna organizacija ne moreta biti nezmotljiva v kateremkoli vprašanju, ki se tiče družbenih odnosov in razvoja. Zato se tudi slovenska partija ne bo mogla izogniti naraščajoči kritiki in glasnejšega klicanja na odgovornost za svoje stare in nove odločitve, zmote, krivice in škodo. Pred tem je ne more reševati Kardeljeva zgovornost, tudi če se on preseli v Ljubljano.

Neizpodbitno dejstvo je, da široke plasti slovenskih ljudi vseh slojev ne soglašajo s Kardeljevimi sterilnim ovekevačenjem partijskega monopola. Jasno je, da po petindvajsetih letih izključne in samovoljne oblasti partija ne more več resno pričakovati, da bi v svoje okvire zajela te neuporabljene stvarjalne sile slovenskega ljudstva. Pri tako kulturnem in sposobnem narodu kot so Slovenci, na taki stopnji

Socialistično Slovenstvo

V aprilski (4) številki TEORIJE IN PRAKSE piše Ernest Petrič, novi član izvršnega odbora (vlade) SR Slovenije, gloslo pod naslovom SE O SLOVENSTVU, ki je nadaljevanje njegovega članka v februarški (2) številki TIP, v katerem je Petrič "skušal zavrniti nekatere teze o omejenosti slovenstva".

Nova gloslo začena s pripombo, "da se nikoli v povojnem obdobju... o problematiki slovenstva ni bilo toliko napisanega in govorenega kot v zadnjem letu in še posebej v zadnjih mesecih". V tej zvezi izraža bojazan, "da bi se prizadevanje za nacionalno samobitnost in afirmacijo prikazalo kot odsev slovenskega šovinizma", ki da se je "v zadnjem času" pojavil tudi v Sloveniji. To pa "ne sme... zanesti k temu, da bi se zbalji sproščeno diskusije o mednarodnih odnosih, (saj) skoraj dvajset let o nekaterih vprašanjih ni bilo veliko razprav in so nekateri problemi... ostali neurejeni vse do sedaj... Sele po brionskem plenumu so nastali vsi pogoji za sproščeno razpravo o mednarodnih odnosih".

Zaradi teh neresenih problemov "raznim nacionalističnim in antisocialističnim ambicijam... sedaj ni težko se navezovati na obstoječa prizadevanja za ureditev nekaterih še odprtih praktičnih vprašanj mednarodnih odnosov".

Avtor svari pred dvojnimi "taktiziranjem", ki bi bilo "v škodo predvsem samim progresivnim

ŠTIRI UGOTOVITVE

Vsebinsko jedro tega važnega pojasnila o "socialističnem slovenstvu" je v naslednjih štirih zaključkih:

1. — "poudarjanje načela o pravicah narodov do samoodločbe, o državnosti republik, o doslednem spoštovanju jezikovne enakopravnosti, dejansko obstoječih razlik ipd... je pogosto... bilo in je včasih še razumljivo kot

gospodarskih zmogljivosti kot jo izpričuje in pokazuje Slovenija, pa še spričo odprtih slovenskih meja napram naglo napredujoči zahodni Evropi — bi vladajoča politična ekipa, če ji zares gre za Slovenijo, pač morala najti načine in poti za postopno pripustitev v areno državnega odločanja doslej zadržanih plasti in slojev. Pri tem pa je treba biti jase in odkrit. Ne gre namreč za pomoževanje ali preduzevanje podrejenih "samoupravnih" okvirov; teh je dovolj in preveč. Gre za resnično samoupravljanje v velikih vprašanjih narodove politike. To je sedaj potrebno, ker so nekatera osnovna in mnoga važna vprašanja slovenskega razvoja brez zahtevnih rešitev. S postopnim odpiranjem slovenske politike se ne bodo le povečale možnosti reševanja teh vprašanj, temveč bo tudi oživele zaupanje in se povečala storilnost vseh Slovencev na vseh stopnjah in položajih.

Samo stopnjevana prilagodljivost dejanskemu razvoju in silnicam življenja v novo mnogoličnost bo odslej mogla upravičevati ukrepe oblastnikov. Upati je, da bo novi tri na oblastvenih vrhovih slovenske republike: Sergej Kraigher (predsednik republiške skupščine), Stane Kavčič (predsednik Izvršnega sveta) in Vladimir Krivic (predsednik Ustavnega sodišča) znal povečati mero neodvisnosti slovenske republike nele od diktature iz Beograda, temveč tudi od dialektičnih utvar marksiistične mitologije.

silam": ne bi smeli zaradi "taktike" odlagati dosledno urejanje še neresenih mednarodnih vprašanj, prav tako pa ne bi smeli reševati slovenskega vprašanja kot "nekako tekmo s preživelimi, zlasti klerikalnimi silami". Imeti moramo "jasno socialistično koncepcijo o mednarodnih odnosih v Jugoslaviji". Brez tega bomo "pristajali na... koncesije... ki nam jih bo ali iz zamejstva ali v Sloveniji sami vsiljeval kdo drug".

Potrebno je zato, "da tudi Slovenci... pripomoremo k odpravi nekaterih še obstoječih jugoslovanskih predsodkov". Treba je "dokončno utrditi spoznanje o Jugoslaviji, ki je nastala in temelji na prostovoljni samoodločbi narodov (in) naših socialističnih republikah kot državnih tvorbah, temelječih... na nacionalni suverenosti... ki presegajo klasičen pojem federativnosti... v ZDA, Avstriji ipd. Prav tako naš federalizem daleč presega nekakšne oblike kulturne avtonomije".

"Ob takem izhodišču morajo... odpasti vse... meditacije, ki so v bistvu jugoslovanskega razvoja videle predvsem nekakšno možnost 'transformacij', ne pa predvsem razvoja vsake od jugoslovanskih nacij... meditacije, ki so videle v Jugoslaviji možnost nekakšnega postopnega nacionalnega poenotenja, ne pa tega, kar Jugoslavija je, namreč... državni in družbeno-ekonomski sistem, ki najbolj ustreza in najbolje omogoča razvoj vsakega od jugoslovanskih narodov."

šovinizem, kot nekaj, kar ogroža jugoslovansko enotnost".

2. — "V nekakšni skrbi za enotnost Jugoslavije so rasle... razne... koncepcije... npr. ideje o etični sorodnosti kot podlaga jugoslovanstva... Ob takim pojmovanju Jugoslavije kot nekake možnosti (in...) potrebe) 'transformacij'... (je) cvetela 'skrb za enotnost' z vsemi svojimi ekce-

si... reguliranje vsega na 'jugoslovanskem nivoju' in z 'jugoslovanskim povprečjem'".

3. — "Na drugi strani pa se je seveda krepil občutek nacionalne ogroženosti... Slovenski narod se ni prostovoljno združil z drugimi jugoslovanskimi narodi zato, da bi se po stoletjih boja za obstanek kakorkoli 'ukinjal'".

4. — "Za afirmacijo socialističnega slovenstva (si je) treba..."

POZNO IN POMANJKLJIVO

Očitano "socialistično slovenstvo" je v glavnem dovolj jasno. Tudi je s slovenskega vidika na splošno zadovoljivo. Ostajajo pa nekateri dvomi in zadržki, kot na primer naslednji:

1. — Zakaj ni to "socialistično slovenstvo" prevladalo ob "osvojenju" leta 1945 ali vsaj kadarkoli pozneje, in zakaj je tudi samo razglašeno šele sedaj, deset mesecev po začetku nove tretje strani SLOVENSKE DRŽAVE?

2. — Zakaj ni take ali podobne slovenske državne deklaracije izdal CK komunistične partije (namesto one negativne in grozeče resolucije z dne 25. marca)?

3. — Kako je mogoče slogovno "obsebnost" in lahek optimizem "socialističnega slovenstva" glede "jasne socialistične koncepcije o mednarodnih odnosih v Jugoslaviji" vskladiti z nedavnim in še trajajočim partijskim navalom na "Deklaracijo o imenu in položaju hrvaškega književnega jezika"?

4. — Kakšna so konkretna zagotovila, da bo tako dolgo prakticirana in globoka vsidrana centralistična struktura (geografska, ustanovna, finančna, birokratska, diplomatska, vojaška) "zvezne" centre v Beogradu sedaj kar naenkrat pristala na "ureditev praktičnih, še neurejenih zadev v mednarodnih odnosih"?

5. — Tudi, če bi se vse tako uredilo, kot nakazuje Ernest Petrič, ostane odprto vprašanje, kaj bi tudi v tem novem okviru "socialističnega slovenstva" še vedno zadržani koncept "Jugoslavije (kot)... prosto izbranega državnega in ekonomskega sistema" praktično pomenil za Slovenijo glede zakonodaje, zveznih financ, zveznih investicij, železniških tarif, nadzorstva nad cenami, deviznega režima.

Da to niso malopomembne podrobnosti, je razvidno iz načrta novega "zakona o zveznih organih uprave", ki ga povzemamo po EKONOMSKI POLITIKI (22. aprila). Po tem osnutku naj bi bodočo upravo federacije sestavljali: 2 državna (unitarna) tajništva (zunanje in obrambne zadeve), 3 zvezna tajništva (notranje zadeve, gospodarstvo, finance in zunanja trgovina), 3 uprave, 5 zveznih svetov, 6 zveznih zavodov, 6 zveznih komisij, 3 zvezne direktcije in 7 strokovnih služb (npr. za informacije). To naj bi bil upravnih aparat reformirane federacije omejene na okvirno oz. temeljno zakonodajo.

To je ogromna birokracija, skrita pod novimi imeni, slej ko prej koncentrirana v Beogradu z namenom da "varuje edinstvo sistema" reformirane Petričeve Jugoslavije "kot 'državnega in družbeno-ekonomskega sistema, ki najbolj ustreza in najbolj omogoča razvoj vsakega od jugoslovanskih narodov". Sedanja zvezna birokracija v Beogradu ima 900 različnih pooblastil za avtoritativno izdajanje zveznih predpisov in 613 pooblastil za izdajanje konkretnih zveznih odločb. V smislu gornjega zakonskega predloga naj bi se število prvih znižalo za 29 odstotkov,

dosledno prizadevati za uveljavitev vseh naših upravičenih zahtev... Treba je dokončno odpraviti vsakršne lažne predstave in 'jugoslovanske' iluzije... trdna podlaga za boj zoper pojave šovinizma (je) lahko le dejanska zagotovitev vseh nacionalnih in jezikovnih pravic... Obstoječi šovinistični pojavi nam morajo biti le spodbuda za še doslednejšo zagotovitev vseh vidikov nacionalne enakopravnosti."

število drugih pa za 23 odstotkov. To se pravi, da bi tudi v zmanjšanim delokrogu Petričeve "socialistične Jugoslavije" beograjska birokracija še vedno neposredno diktirala vsem narodom in ljudem v Jugoslaviji preko 650 "predpisnih" in skoro 500 "odločenih" pooblastil... Če k temu dodamo še unitaristično upravljanje vojske in diplomaci-

DIALEKTIKA, NE PA STVARNOST.

Pojav Borisa Pahorja in pogum ter v nekem smislu zvitost študentovskega glasila Tribuna, ki je posredovalo Pahorjevo obnovo Kardelja širši slovenski javnosti, komunistični režim mnogo bolj vznemirja kot vsi očitki, povsem resnični, ki pa ne prihajajo iz njihovih vrst. Vlado Vodopivec je v SODOBNOSTI v zagovor napisal — nekaj zagovorov — in se skril v povsem znano izmikanje, češ da "v Zalivu objavljene meditacije, ki naj bi bile kritična ocena slovenske politike in politikov zlasti od leta 1945 dalje, so takšne narave, da ne dovoljujejo dialoga". Velja podčrtati, da ne dovoljujejo resničnega dialoga preko ozkega okvira partije, kajti v tem je doslej bilo bistvo vsakega napredka pod komunističnim nadzorstvom in pa v njihovih organizacijah samih.

Kako drugače je vse, kjer lahko vsak po svoje misli, uporablja lastne sposobnosti in gradi svoje ocene na stvarnosti. V današnji Sloveniji pa tisti, ki s partijo ne mislijo in so kritični do nje, kratkoma postanejo glas vpjočega v puščavi (če seveda vsaj to zmorejo), ki ni vreden dialoga in ki jim ga partija ne dovoli. Da se lepše sliši za partijo, pa je zapisal Vodopivec, je isto prav narobe povedano, namreč da kritiki in njihove meditacije ne dovoljujejo razgovora — kot da bi ga sami dovoljevali.

Pravica ali bolje povedano prepoved dialoga je samo ena izmed tolikih oblik komunistične hinavščine. Vodopivec se tega dobro zaveda, zato je to skril v sredo svojih dialektičnih izvajanj in obdal to misel, ki ne bi nikdar smela imeti nikakršnega opravičila, v dolgi niz filozofsko zvencenih razmišljanj. Da mu morda manjka poguma, ne bi bilo drzno trditi, kajti občutek

je, kjer Slovencev toliko, da ni, si ni težko predstavljati, kako malo pomembnega odločanja ostane Petričevim "socialističnim republikam kot državnim tvorbam temelječim na nacionalni suverenosti (republike kot nacionalne državnosti)".

(Vse kar je v besedilu Petričeve glose podčrtano, je podčrtal Petrič.)

Ernest Petrič bo moral napisati še tretji članek, ki bo primerjal njegovo "socialistično slovenstvo" z dejanskim "državnim in družbeno-ekonomskim sistemom Jugoslavije" na podlagi konkretne porazdelitve oblasti pri pristojnosti in financ med "zvezo" in "republikami". Sele ta primerjava bo dala prijemljivo podlago za konkluzivni dialog o položaju in možnostih slovenske države v jugoslovanski zvezi.

(dalje na 4. strani)

DOGAJANJA, PREVIRANJA, MOŽNOSTI

(nadaljevanje s 3. strani)

"Socialistične" narodnosti in "socialistično" državljanstvo

Da niti "jasna socialistična koncepcija o mednarodnih odnoseh predpostavlja Petrosih v Jugoslaviji", ki jo tako rič, ni tako jasna, se je znova pokazalo po objavi njegove glase o "socialističnem slovenstvu".

BORBA z dne 10. maja je poročala, da je "predsedstvo centralnega komiteja Zveze mladine Jugoslavije včeraj izdalo poziv, naj bi bilo vsakemu mlademu državljanu Jugoslavije omogočeno, da se formalno proglasi za jugoslovana, ako to želi kot svoj odgovor na vprašanje njegove narodnosti".

To je konkretni primer, da se skoraj eno leto po brionskem plemenu v Beogradu še vedno pojavljajo ne le "meditacije" o "možnosti nekakega postopnega nacionalnega pomenjenja v Jugoslaviji", temveč celo pritiski, da se taka jugoslovanska nacionalna "transformacija" formalno prizna.

V Ljubljani so ob tej novi demonstraciji rankovičevskega velesrbstva očitno postali zakrbljeni. Janez Hočevar, predsednik komisije za mednarodne in medrepubliške odnose pri slovenski Zvezi komunistov, je v zvezi z gornjo izjavo predsedstva ZMJ dne 13. maja podal stališče svoje komisije, iz katerega povzemamo po BORBI z dne 14. maja: "Poročilo o seji predsedstva Zveze mladine Jugoslavije je nejasno in zato dopušča različne

razlage glede jugoslovanstva... Komisija je mnenja, da ustava SFR Jugoslavije v členu 41 jasno opredeljuje človečanske in državljanske pravice... (nihče) ni dolžan izpovedati svoje narodnosti... vsak državljan... ima pravico, da se izjavi le za državljana socialistične Jugoslavije... (kar) pa ne pomeni, da se je državljan s tem zavezal za neko jugoslovansko narodnost".

Hočevarjeva izjava sicer zveni, kot da je njegova partijska komisija proti poizkusu forsiranja in legaliziranja neke narejene jugoslovanske narodnosti, da pa ustava Jugoslavije v tem oziru ni tako jasna kot je Petričeva "socialistična koncepcija o mednarodnih odnosih v Jugoslaviji". Če namreč socialistična Jugoslavija temelji na nacionalni suverenosti in državnosti" poedinih republik, ki jo sestavljajo, kot to zagotavlja Petrič, kako je potem mogoče govoriti o neposrednem "državljanstvu socialistične Jugoslavije" ne glede na "nacionalne suverenosti" in "republiške državnosti", brez katerih po Petriču Jugoslavije sploh ni in biti ne more?

Vsekakor je prišel čas, da se slovenska Zveza komunistov nedvoumno opredeli o celotnem problemu "socialističnega slovenstva" v okviru "socialistične koncepcije o mednarodnih odnosih v Jugoslaviji".

Masčevana slovenska zastava?

Leta 1933, ko so študenti na ljubljanski univerzi vodili slovenski odpor proti Zivkovičevi velesrbski diktaturi so jim komunisti skočili v hrbet. Ko je (pozneje od nacistov ubit) katoliški študent Tone Pukšič po skupnem

dogovoru med katoliškimi akademskimi društvi in liberalno-slovenskim "Triglavom" ponoči na skrivaj razobesil slovensko zastavo na stolp slovenske univerze, se je za njim splazil v stolp partije, ki je tik pred zoro s stolpa odstranil slovensko trobarvno in izobesil rdečo zastavo. Ljubljana, ki je bila informirana o slovenski zastavi in se je v ranih urah zbrala na Kongresnem trgu, je z zaprepasčenjem in ogorčenjem namesto te videla rdeči prapor Stalinske Komitene.

Dne 28. aprila letos pa so zjutraj odkrili po stenah hodnikov filozofske fakultete v Ljubljani vrsto gesel v enometriskih črkah oljnatne barve. Napisi so zahtevali svobodo za politične jetnike, osamosvojitve Socialistične zveze od partijskega vodstva, enakopravnost narodov in tako dalje. Tokrat je partija bila zaprepasčena. Da bi vsaj nekoliko zmanjšali psihološki učinek te nepojasnjene demonstracije proti režimu, so seveda takoj naprtli odgovornost zanjo — "emigraciji".

Kaj bolj podrobno pa v Ljubljani niso javno povedali. Zato so izbrali glasilo hrvatske partije VJESNIK U SRJEJU. Ta list je dne 10. maja objavil pod naslovom s petcentimetrskimi črkami NOČNA DIVERZIJA celo stran dolgo partijsko razlago demonstracije na ljubljanski univerzi. V tej zgodbi, ki z dokaj zanimivo dialektično zgovornostjo skuša opravičiti od krivde za demonstracijo sicer zelo "kritično" filozofsko fakulteto, beremo,

kakor da so demonstracije povzročile analize razvoja v Sloveniji in Jugoslaviji prof. Cirila Zebota, ki ga pisec v VJESNIKU U SRJEJU v podnaslovu članka označuje kot teoretika skrajne konservativne cerkvene struje", v članku samem pa mu očita, da "jas još prije rata s otvorenim simpatijama gledao na uspostavljanje fašizma u Italiji i Njemačkoj". Kakor da je Zebotov oče za to, "simpatije" sina bil poplačan kot prvi slovenski deportiranec v Dachau, njegov tako obtoženi sin pa je zato moral pred nacisti celo še v Rimu iskati zavetje v Vatikanu. (Mimogrede pa naj bo še omenjeno, da je ob "vzpostavljanju fašizma v Italiji in Nemčiji" Ciril Zebot bil star — deset let.)

Zakaj niso te zgodbe, ki je očitno bila pripravljena v Ljubljani, objavili v slovenskih časopisih? Iz dveh razlogov, če ne več. Prvič, ker bi v Ljubljani njena izmišljenost bila na mah odkrita, in drugič, ker bi zato s tem člankom napravili le reklamo za

SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI

Ciril A. Zebot
V založbi avtorja.

Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec.

1967

Cena \$3.00

Pod pomembnim naslovom: "Slovenija včeraj, danes in jutri", ki je zaglavje tretje strani "Slovenske države", je Ciril A. Zebot, profesor primerjalnih gospodarskih sistemov na univerzi Georgetown v Washingtonu, D.C., izdal knjigo, v kateri je zbral svoje analize današnje slovenske problematike, katere je pisal ravno za to tretjo stran "Slovenske države" in jih tam tudi objavljala.

Knjiga pa ni le ponatis že objavljenih razprav. Profesor Zebot je razprave delno priredil in dopolnil ter jim dodal še nova poglavja, uvod in dodatke.

Med dodatki so objavljene njegovi komentarji k dogodkom v Sloveniji, Jugoslaviji in komunističnem svetu, katere so objavljali pomembni ameriški časopisi, kot n. pr. New York Times in Washington Post (nešteti) pa so prišli tudi v kongresni zapisnik. Nadalje je med dodatki seznam nekaterih avtorjevih znanstvenih del, ki so izšla ali bila objavljena v Združenih državah in državah zapadne Evrope ter beseda o avtorju.

Profesor Zebot je posvetil to pomembno knjigo spominu pokojnega teologa, univerzitetnega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha, velikega Slovenca, zvestega prijatelja studentovske mladine, slovenskega vidca in mučenika, človeka, ki je trpel v skrbi za slovensko usodo in bodočnost, pa nikdar izgubil vere in upanja, človeka, ki je dajala zgled velike in resnične ljubezni do svojega naroda, človeka, ki je zasedal seme slovenske državne misli na plodna tla, kjer ga trnje in osat ne bosta več zamorila.

Knjiga je izšla za petindvajsetletno mučeniško smrti profesorja Lambert Ehrlicha. Poleg molitev za pokojnega in za slovensko bodočnost je izid knjige profesorja Zebota gotovo najlepše obhajanje obletnice tega tragičnega dogodka.

Analize in razmišljanja profesorja Zebota niso zasidrani v preteklosti, v "včeraj", na spominih. Zasidrani so v "danes", v dejanskih, sedanjih razmerah kakršne so in kažejo na "jutri" ter odpirajo perspektive možnega razvoja k boljšemu in koristnejšemu za slovenstvo in njegovo bodočnost. Zato so polni možnega in niso abstraktno mahanje po zraku. Knjiga profesorja Zebota ni revolucionarna, ne vsebuje gesel. Knjiga ni sad mladostnega zanosa, temveč zrelega in treznega razmišljanja. Knjiga tudi ni plod politike "čakanja, stanja ob strani, zanašanja na druge". Knjige je porojena v utemeljenem upanju, da bodo Slovenci v njej našli nove perspektive za slovensko bodočnost, jih sprevideli in si začeli utirati nova pota.

Knjiga dokazuje, da profesor Zebot z veliko vestnostjo zasleduje razvoj v domovini, zbira podatke in jih kritično presoja. Knjiga je razdeljena v dvanajst poglavij. Vsako poglavje ima svoj osnovni predmet, ki ga profesor Zebot perspektivno obravnava in analizira.

V prvem poglavju: "Prelom in evolucija" obravnava profesor Zebot tragiko preloma, ki sta ga povzročila vojna in revolucija ter o evolutivnih možnostih v danih razmerah, kjer v partijski enoličnosti prodirajo elementi, ki to enoličnost počasi majojo in morejo voditi do dinamičnega razvoja k svobodi.

V drugem poglavju: "Ob petindvajsetletnici OF" razpravlja profesor Zebot predvsem o razmerju med OF in partijo in o citati iz referatov, ki so jih voditelji OF in partije ob priliki te obletnice, objavili v "Naših razgledih", dokazuje popolno podrejenost OF partiji in ciljem komunizma ter stalinistične revolucije.

V tretjem poglavju: "Padec

Zebotove analize v SLOVENSKI DRŽAVI in za njegovo knjigo SLOVENIJA — VČERAJ, DANES IN JUTRI.

K tej nepojasneni demonstraciji na filozofski fakulteti se bomo povrnili, ko bo kaj več znana o njenem prikrivanem ozadju.

Aleksandra Rankoviča" razmišlja profesor Zebot o totalitarizmu in srbijanskem jugo-centralizmu, katerih predstavnik je bil Aleksander Rankovič in o možnih posledicah njegovega padca z posebnim ozirom na Slovenijo.

V četrtem poglavju: "Zaton Josipa Vidmarja?" prijema profesor Zebot Josipa Vidmarja zaradi njegovih pripomb ob izidu knjige "Sv. Urh", ki jo je Vidmar "pregledal" in ga vprašuje zakaj je smatral za potrebno napisati te pripombe ravno po padcu Rankoviča. Nadalje razpravlja o njegovem svetovnem nazoru in o njegovi politični odgovornosti.

V petem poglavju: "Samoupravljanje-resničnost in utvara" razpravlja profesor Zebot o ideji samoupravljanja in o njenem praktičnem izvajanju ter možnostih, ki jih nudi in mejah, ki mu jih postavlja narava gotovih pogojev, o samoupravljanju in reformi ter o političnih vplivih na samoupravljanje. Samoupravljanje je poglavitna "pridobitev" titoizma in ga loči od drugih komunističnih sistemov.

V šestem poglavju: "Pričakovane koristi reforme", ki je najbolj gospodarsko strokovno poglavje, razpravlja profesor Zebot predvsem o idealiziranih domnevah Titovih gospodarskih reformistov in jim zoperstavlja funkcioniranje dejanskih trgov. Kajti reforma naj bi bila predvsem v uvedbi gotovih tržnih elementov v jugoslovansko gospodarstvo. Profesor Zebot se na koncu poglavja še posebej ozre na pomen reforme za slovensko gospodarstvo.

V sedmem poglavju: "Vera in cerkev v Sloveniji" govori profesor Zebot o vlogi vere in cerkve v slovenskem življenju, o njenem današnjem položaju, o protokolu, njega razlagah in odmevih, še neresenih vprašanjih vere in cerkve na Slovenskem in še posebej o cerkvi in slovenstvu in o novi vlogi krščanstva.

V osmem poglavju: "Partijska reorganizacija ali reforma?" razmišlja profesor Zebot o vlogi partije po padcu Rankoviča in uvedbi reforme ter poglobljanju samoupravljanja in novi obsežnosti nacionalnega vprašanja. Profesor Zebot prihaja do zaključka da bi se partija morala odpovedati svojemu privilegiranemu položaju in dopustiti Socialistični zvezi da razvije samostojno, od partije neodvisno politiko, sicer bo partija tista, ki bo zavirala toliko hvaljeno samoupravljanje in demokratičnizacijo, ki naj bi jih sama uvedla.

V devetem poglavju: "Ob prvem odstopu slovenske vlade govori profesor Zebot o okoliščinah tega odstopa, nato pa razmišlja o političnem položaju v Sloveniji in možnostih razvoja z ozirom na sprostitev nagibov, predvsem političnega.

V desetem poglavju: "Dogajanja, previranja, možnosti" razpravlja profesor Zebot o Djilasovih izjavah po izpustu na svobodo, o smrti Korisa Kraigherja, problemu demokratizacije in o bodočnosti Jugoslavije. To poglavje obravnava in osvetljuje številna politična vprašanja današnje Slovenije in Jugoslavije.

V enajstem poglavju: "Odločitev za slovensko državo", ki je še posebej posvečeno obletnici smrti profesorja Ehrlicha, nam profesor Zebot pripoveduje o Ehrlicrovem "višarskem" slovenstvu, o njegovem presojanju slovenskega položaja ob začetku vojne in spoznanju, da moramo Slovenci svojo usodo zagrabiti s svojimi rokami. V času ene največjih slovenskih tragedij je profesor Ehrlich zasedal seme slovenske državne misli. Ob "višarskem" slovenstvu razmišlja profesor Zebot o slovenski narodni biti in krščanski kulturi in načenu vprašanje slovenske narodne sprave.

V dvanajstem poglavju: "Osnoje trajnega miru", ki je zaključno poglavje, pa povezuje profesor Zebot vprašanje Slovenije in slovenske države s stremljenjem za ohranitev svetovnega miru in s pogoji njegove trajnosti. Mate Resman

NOVICE IN GOVORICE IZ SLOVENIJE

POLOZAJ NA HRVASKEM

PO „DEKLARACIJI“

„Deklaracija o nazivu in položaju hrvaškega jezika“ je dregnila v pravo sršenovo gnezdo velesrbskega šovinizma. Izbruhnili je pravi vihar in rankovičevci so hitro porabili priložnost, da se spet napravijo za branivce „bratstva in enotnosti“ ter se rehabilitirajo in postavijo na isto pozicijo s Titom. Pravzaprav bi bilo bolje reči, da se je Tito postavil na pozicije velesrbov in rankovičevcev, če ni to v bistvu še sinonim, saj velesrbstvo je znalo vedno jahati na vsaki ideologiji. Zdad bi rado izkoristilo celo ekumenizem, ki „naj bi utrdilo bratstvo in enotnost med jugoslovanskimi narodi“, kot je zapisal neki Srb.

V Ljubljani so vsi prepričani, da nikakor ne more držati, da bi Zveza komunistov Hrvaške ne bila vedela, da se pripravlja „Deklaracija“. To Bakarič in kolegi zdaj zatrjujejo in kritizirajo podpisnike „Deklaracije“ ter jih izključujejo iz partije (v resnici baje ti sami izstopajo in so še veseli, da se jim je ponudila lepa priložnost za to). Dejansko so se hrvaške kulturne ustanove in katedre za hrvaški jezik in književnost (s Hrvaško Matico na čelu) odločile za objavo „Deklaracije“, potem ko so storile to nekatera slovenska društva in organizacije (ter ustanove) glede varovanja pravic slovenskega jezika (Pismo SZDLS o slovenskem jeziku, Pismo Društva slovenskih pisateljev in PEN kluba Radio-televiziji, Simpozij o slovenskem jeziku, ki so ga priredili slavisti, posvetovanje v Ljubljani, na katerem je govoril celo Jaka Avšič itd.). Te pobude so v Zagrebu živahno komentirali in ker Beograd ni upal odkrito reagirati nanje, so sklenili poskusiti tudi Hrvati, četudi vedo, da vidi poenotenju srbskega in hrvaškega jezika prvi korak do jezikovnega poenotenja vse Jugoslavije in do ostvartve „jugoslovanske nacije“. Hrvaška partija je za to dobro vedela, saj je bil pri pobudi zraven celo en član Centralnega komiteja (pisatelj Krleža) poleg drugih visokih partijskih in upravnih funkcionarjev. Tričetrt podpisnikov je bilo partijcev. Toda vodstvo partije si je za vsak primer pustilo možnost taktičnega umika, s tem da Deklaracije ni podpisal CK ZKH, četudi se je prej govorilo, da jo bo podpisal tudi on. V Beogradu so vzdignili zaradi Deklaracije strašen hrup, kakor da pomeni pravi atentat na „bratstvo in enotnost“ in tudi na državo. Tito sam je bil med tistimi, ki so reagirali, najbolj strupeno in živčno, kajti njegov diktatorski prestol temelji prav na „bratstvu in enotnosti“, to je na centralistični oblasti. Centralni komitei hrvaške partije je moral izbirati med dvema možnostima: ali se sam udari po Deklaraciji in se tako navidežno solidarizira s Titom, ali pa se postavi v obrambo podpisnikov Deklaracije in njene vsebine. V tem primeru je grozila nevarnost, da bo na pritisk s strani Tita in Centralnega komiteja ZK Jugoslavije, v katerem odločajo Srbi, izmenjeno celotno vodstvo hrvaške partije (tisto, ki čuti hrvaško) in bi prišla ta v roke srbofilskim in rankovičevskim elementom, če pa se postavi proti Deklaraciji, se tako obvaruje pred takimi poskusi udara s strani rankovičevcev in hkrati tudi sam prevzame „kaznovanje“ podpisnikov, kar je skoraj isto kot da jih zaščiti pred besom Beograda. Kajti razlika je v tem, če so grajeni iz ust kakega Bakariča, ki hkrati porabi priložnost, da mahne po centralizmu, šovinizmu in hegemoniji (le da ne rabi besede srbska, a kakšna naj bi bila sicer?), ali če jih preganja beograjski režim direktno.

Seveda se je hrvaški CK ZK odločil za bolj taktično potezo. Po Zagrebu kroži „vje“: Poskati glave podpisnikom Deklaracije, to pa prepustiti CK ZKH, da jo „spravi skozi“ (progura). In ta „vje“ dobro izraža bistvo sedanje politične afere v Jugoslaviji, ki pa samo dokazuje, da se nasprotja med Srbi na eni strani in med drugimi narodi Jugoslavije vedno bolj zaostrujejo.

Seveda tu ne mislimo, da je treba metati vse Srbe v en koš. Mislimo tiste, ki predstavljajo Srbe v političnem življenju in ki so srbskemu narodu samemu povzročili v zadnjih 50 letih letih ogromno gorja.

Stvar pa gotovo ni končana.

RAZPADAJOČE NOVOGRADNJE

Kot doslej vse drugo, so tudi „gospodarsko reformo“ vzeli v Jugoslaviji zelo mehanično. Namesto da bi premislili, kaj bi bilo treba storiti, da bi se sredstva, ki so jih dotedaj že investirali v razne novogradnje, čim bolj investirala, so zaradi štednje takoj ustavili gradnje na mnogih objektih, posebno v Sloveniji. Statistični podatki so namreč še dolgo časa po uvedbi gospodarske reforme kazali, da se obseg investicij v republikah na jugu ni zmanjšal, ampak celo povečal (zlasti v Srbiji), pa so v Sloveniji takoj ustavili skoraj sleherno in tudi najnujnejše investiranje. Danes se v Sloveniji ne gradi noben velik objekt in zelo malo majhnih, npr. razne šole, a le v najnujnejših primerih, ko se je učencem v starih solah takorekoč že rušil strop na glavo. O gospodarskih investicijah ni da bi govorili. Progo v Koper vlečejo zelo počasi naprej in vzbujajo se močni dvomi, da bo že letos v jeseni dokončana (enotina in samo industrijska), kot so govorili. Vse delo na progi poteka takorekoč ilegalno, ker bi morala tudi ta investicija odpasti. Toda tu so se Slovenci zagrizli in pokazali Beogradu roge. Prej ali slej bo proga le dokončana in tedaj se bo začelo za slovensko obalo in za vse slovensko gospodarstvo novo obdobje. S tem se bo začel vzpon. Kopra med velika pristanišča. Ni dvoma, da bo že sedanja generacija doživela, da bo imel Koper morda največji pomorski promet na Jadranu. Zato se bojijo razvoja Kopra in proge vanj tudi na Reki in tudi od tam mečejo temu projektu polena pod noge.

Zrtvi „reform“ pa sta postali zgradbi nove bolnišnice v Novi Gorici in nova občinska palača v Lendavi. Obe sta bili dograjeni do do střehe, pa so ustavili zaradi reforme in varčevanja vsa nadaljnja dela in stavbi zdaj počasi razpadata, v veliko nevoljo prebivalstva. Posebno Novogoričani so jezni, saj so težko čakali novo zgradbo za bolnišnico. Seveda pa to nista edina objekta v Sloveniji, ki sta postala žrtvi „reform“. Brezglavosti beograjskih oblastnikov in njihovih lakajev v Sloveniji je moralo biti žrtvovanih še mnogo drugih objektov, ki so bili delno že v gradnji. Bati se je, da tudi iz nove ljubljanske in mariborske bolnišnice ne bo nič. Za ljubljansko bolnišnico zbirajo „prostovoljne prispevke“, kot za kako dobrodelno akcijo, kar je prava sramota, kot da slovenski narod ne bi zmožal, da si v svojem glavnem mestu sezida novo bolnišnico, namesto stare, ki je bila zgrajena že davno v dobi stare Avstrije. Toda vse kaže, da je v Jugoslaviji ne bo pričakal. Seveda bi si lahko zgradil bolnišnico in še marsikaj, če mu ne bi Beograd ropal sredstev, ki bi morala iti v ta namen. (In se še dobe ljudje, ki se boje, kako bo „Slovenija živel“, če bo neodvisna...)

ODMIRANJE PARTIJE

Ze vse od prvih povojnih let

niso sprejeli v partijo v jeseniški občini nobenega kmeta. Med 1908 člani partije je samo pet kmetov, a še ti so bili sprejeti takoj po vojni za „zasluge v vojni“. Mladih pod 25. letom pa je samo 111. Gotovo je, da kmetje in mladina ne silijo v partijo. Ze vedo, zakaj ne.

B. H.

• NOVICE

Med slovenskim ljudstvom tako v Sloveniji kot na Tržaškem je vzbudilo hudo nevoljo, da so oblasti preprečile množično slovensko romanje H Gospe Sveti, ki je bilo napovedano za 9. maj. Prijavilo se je nad 15.000 ljudi. H Gospe Sveti so se hoteli odpeljati z avtobusi, toda jugoslovanske oblasti so dale vedeti, da ni mogoče dobiti toliko avtobusov in da so tudi Avstrijci izrazili zaskrbljenost zaradi takega navala, ker bi ne zmogli urejati prometa. Seveda je bilo vsem jasno, da so to le izgovori. Jugoslovanska oblasti so se ustrašile, da bi se je večji meri ponovila veličastna slovenska verska in narodna manifestacija, kot jo je pomenilo romanje v Rim in sprejem pri sv. očetu. Zato so sklenile romanje preprečiti. To se jim sicer ni popolnoma posrečilo, ker ro manjo ljudje tja pač v manjših skupinah.

Ljudje pravijo: „Kako se nas boje, jugoslovanske oblasti in Avstrijci. A že vedo, zakaj...!“

Udeleženci (seveda samo nekateri) letošnjega „partizanskega pohoda“ po poteh partizanske Ljubljane“ so poslali Titu „po zdrave“, v katerih so posebno poudarili „njegove napore v času boja in v miru za bratstvo, enotnost in enakopravnost jugoslovanskih narodov, ki so temelj za srečno bodočnost Jugoslavije“. Isto so poudarili tudi v pozdravih takoinenovane „šafete mladosti“ za Titov rojstni dan. To se dogaja z namenom, da bi tako spet utrdili razmajano enotnost narodov v Jugoslaviji, enotnost, ki ni v resnici nič drugega kakor „kvovanost v totalitarni centralistični sistem, ki edini jamči Titu in njegovi družini oblast.

Radio Koper je oddajal eno zadnjih nedelj v oddaji „Nedeljsko sreanje“ razgovor z mladino pod naslovom „Mladina in klubbi“. Razgovor je teklo o takoinenovanih mladinskih klubih, ki predstavljajo novo pobudo režima, da bi vendar napravili mladino bolj aktivno in jo navezali na režim. V razgovoru je bilo seveda precej mlatenja prazne slame (med drugim je govoril neki južnak, ki niti ni znal dobro slovensko mladino). Vendar je izvenelo vse zelo pesimistično. Zebelj je zadelo na glavo neko inteligentno dekle iz Nove Gorice, gimnazijka, ki je odkrito povedala, da ne verjame v uspeh „mladinskih klubov“. V Postojni (in najbrž tudi drugje) skušajo poživiti mladinski klub s tem, da imajo vojaški prost dostop vanj. Temu so se uprli mladinci sami, češ da si hodijo vojaški v klub samo iskat dekleta. Toda obveljal je sklep partije: vojaški smejo zahajati v klub. In to naj bi bil klub slovenske mladine!

• V zadnjih petih letih se je zaposlilo v Sloveniji 66.000 oseb iz drugih republik — samo nekoliko manj kot je znašal naravni prirastek Slovenije. Tri četrtine priseljencev so bili nekvalificirani delavci.

V spomin profesorja Lamberta Ehrlicha ob 25-letnici njegove smrti (26. maja 1942 — 26. maja 1967) je pravkar izšla knjiga univerzitetnega profesorja

dr. Cirila Zebota

SLOVENIJA

VČERAJ, DANES IN JUTRI

Knjiga, ki obsega 12 poglavij z 12 dodatki, je izvirna razprava o evoluciji življenja, gospodarstva in državnosti v Sloveniji po prelomu leta 1945. Knjiga je izšla v založbi avtorja pri Mohorjevi družbi v Celovcu (Viktringer Ring 26), kjer jo je moč kupiti ali naročiti po pošti (\$ 3 za USA in Kanado, 3 avstralske dolarje za Avstralijo in 30 avstrijskih šillingov za Evropo).

NAROCILA SPREJMAJO TUDI

Za U.S.A.	Za Kanado:
M. Resman	V. Mauko
1089. E. 68. Str. Cleveland, Ohio, 44103	1115 Bay St., Toronto 5. Ontario
Za Argentino:	Za Avstralijo:
Simon Rajfer	Zvone Hribar
C. Uruguay 743	
Buenos Aires	